

PATVIRTINTA

„ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas“, UAB

Rektorius 2022 m. spalio 4 d.

Įsakymu Nr. 2022/01-07-62

ISM VADYBOS IR EKONOMIKOS UNIVERSITETO ETIKOS KODEKSO I PRIEDAS AKADEMINĖS ETIKOS REIKALAVIMAI STUDENTAMS

Mokymas ir mokymasis yra pagrindinė ISM universiteto ir jo akademinės bendruomenės veikla. Akademinėms bendruomenėms – studentams, lektoriams, mokslininkams, dėstytojams ir profesoriams – privalu vadovautis unikaliomis vertybėmis, apibendrintai vadinamomis akademinė etika. Akademinės bendruomenės ir jos narių pagarba šioms vertybėms ir jų laikymasis vadinama akademinio sąžiningumu. Akademinės etikos ir akademinio sąžiningumo pagrindu laikomos vertybės sudaro bendrąjį elgesio kodeksą, kurio griežtai laikosi viso pasaulio akademinės bendruomenės.

ISM universiteto studentai taip pat priklauso šiai tarptautinei akademinėi bendruomenei, todėl visi ISM universiteto studentai yra atsakingi už etišką ir sąžiningą elgesį.

Šiame dokumente pateikiamos gairės studentams, skirtos padėti priimti etiškus sprendimus mokantis, ir apibrėžiančios etikos nuostatų nesilaikymo pasekmes. Kiekvienas studentas privalo susipažinti su ISM Etikos kodeksu ir šiomis gairėmis.

I. Etiškas studentų elgesys

Visi ISM universiteto studentai – bakalauro studijų, užsienio ir kviestiniai studentai, magistrantai ar vadovų magistrantūros, doktorantūros studentai, kaip ir bet kuris kitas ISM besimokantysis – asmeniškai atsako už etišką ir sąžiningą elgesį. Kiekvienas studentas atsako už savo darbus ir veiksmus. Toliau pateikiami akademinės etikos pažeidimų tipai:

1. **Plagiatas.** *Plagiatas – tai kito autoriaus darbo ar idėjų pateikimas kaip savo, įtraukiant į savo darbą ir nenurodant tikrojo autoriaus su paties autoriaus sutikimu ar be jo. Šis apibrėžimas apima bet kokią skelbiamą ir neskelbiamą medžiagą, nepriklausomai nuo to, ar ji pateikiama kaip rankraštis, spausdinta ar elektronine forma. Plagiatas gali būti tyčinis, atsiradęs dėl neatsargumo arba netyčinis.*¹

Yra keletas plagiato formų, įskaitant:

- i. **Pažodinį (angl. *verbatim*) citavimą nenurodant citatos autoriaus:** *Citatas visada privalu išskirti kabutėmis arba įtrauka ir pilnai nurodyti cituojamus šaltinius. Skaitytojui visada turi būti akivaizdu, kurios teksto dalys yra jūsų savarankiška kūryba, o kur rėmėtės kito autoriaus idėjomis ir kalba.*
- ii. **Perfrazavimą:** *kito autoriaus darbo perfrazavimas keičiant keletą žodžių ir jų tvarką, arba artimai laikantis kito autoriaus argumentavimo struktūros laikomas plagiatu, jei tinkamai nenurodomas perfrazuojamo teksto autorius. Gali nepakakti vien tik nurodyti teksto originalo autorių savame tekste; privalu užtikrinti, kad nesukurtumėte klaidinančio įspūdžio, kad perfrazuota formuluotė ar idėjų seka yra jūsų pačių kūrinys.*
- iii. **Neteisėtą bendradarbiavimą:** *Tai gali apimti neteisėtą studentų bendradarbiavimą, gautos pagalbos nepripažinimą arba grupės darbui ar projektui taikomų taisyklių nesilaikymą. Privalu*

¹ „[Academic good practice – a practical guide](#)“ Oksfordo universitetas. Visas toliau šiame skyriuje kursyvu pateikiamas tekstas apie plagiatą yra iš šio šaltinio.

įsitikinti, kad gerai suprantate leidžiamą bendradarbiavimo mastą ir tai, kurias darbo dalis turite atlikti patys.

- iv. **Netikslų citavimą:** *Svarbu teisingai cituoti, laikantis dalykui įprastų citavimo taisyklių [arba patvirtinto stiliaus vadovo]. Be šaltinių sąrašo (t. y. bibliografijos), privalu nurodyti ir iš kur paimta cituojama ištrauka, tam panaudojant išnašas arba nuorodą tekste. Be to, bibliografijoje ar nuorodose nederėtų nurodyti jokių šaltinių, kuriais nesinaudojote.*
- v. **Pagalbos nenurodymą:** *Turite vienareikšmiškai nurodyti visą pagalbą, kuria naudojotės rašydami darbą, pvz., kolegų studentų, laborantų ir kitų išorinių šaltinių pagalbą ar patarimus. Ši nuostata netaikoma jūsų darbo vadovo ar kuratoriaus teikiamai pagalbai arba įprastam korektūros skaitymui, tačiau būtina paminėti visą kitą pagalbą, dėl kurios iš esmės keičiasi turinys ar traktuotė.*
- vi. **Profesionalių agentūrų ar kitų asmenų parengtos rašytinės medžiagos naudojimą:** *Rašydami darbą, neturėtumėte naudotis profesionalių agentūrų paslaugomis ar pateikti už jus parašytą medžiagą, net ir turint jos autoriaus sutikimą.*
- vii. **Savęs plagijavimą:** *Draudžiama teikti vertinti darbą, kurį (iš dalies arba pilnai) jau teikėte dabartinių studijų kontekste ar studijuodami kurią nors kitą studijų programą, išskyrus atvejus, kai tai konkrečiai numatyta specialiose jūsų studijoms taikomose nuostatose. Taip pat, draudžiama vertinimui pateikti darbą, kuris jau buvo pateiktas lankant tą patį kursą ankstesniais metais (kartojant kursą), išskyrus atvejus kuriuos patvirtina to kurso dėstytojas. Kai cituojate kurį nors iš anksčiau parašytų savo darbų, t. y. darbą, kurs jau buvo skelbtas, turite tai aiškiai nurodyti. Identiškos vienu metu pateiktos darbo dalys taip pat bus laikomos automatiniu plagiatu.*

2. **Sukčiavimas.** Sukčiavimas yra tyčinis, nesąžiningas su akademinio darbo pateikimu arba dalyko atsiskaitymu susijęs elgesys. Sukčiavimas apima, bet neapsiriboja:

- i. kito studento testo ar egzamino darbo kopijavimą;
- ii. bendravimą su kitais studentais testo ar egzamino metu;
- iii. egzamino užduočių kopijų ėmimą ar gavimą be dėstytojo leidimo;
- iv. užrašų, „paruoštukų“ ar bet kokių kitų testo ar egzamino metu naudoti netinkamų informacijos priemonių naudojimą;
- v. akademinio darbo pateikimas arba atsiskaitymo laikymas už kitą studentą arba naudojimasis tokia paslauga.

3. **Klastojimas.** Tipiški klastojimo atvejai apima:

- i. įvertinto darbo taisyumą be dėstytojo sutikimo;
- ii. dėstytojo parašo, pažymėjimų ar kitų dokumentų padirbinėjimą;
- iii. universiteto dokumentų, duomenų ar akademinį užduočių rezultatų (kursinių ir kitų darbų) klastojimą;
- iv. asmens tapatybės klastojimą egzamino ar kito studentų žinių patikrinimo metu.

4. **Mokslinių tyrimų etikos pažeidimai.** Jie apima:

- i. sąmoningą mokslinių tyrimų duomenų, prieštaraujančių mokslinių tyrimų hipotezei, slėpimą;
- ii. sąmoningai klaidinantį informacijos apie empirinių tyrimų metodiką teikimą;
- iii. empirinių tyrimų rezultatų, programinės įrangos, empirinės medžiagos pavyzdžių ar rankraščių vagystės ar tyčinio sugadinimo veiksmus;
- iv. kitų autorių tekstų, idėjų ar išradimų pateikimą tarsi jie būtų pačių sukurti;
- v. nepagrįstą bendraautorystės primetimą kolegoms ar pavaldiniams;
- vi. indėlio į kitų asmenų ar organizacijų mokslinius tyrimus neigimą ar slėpimą.

5. **Kyšinkavimas.** Atlygio siūlymas ar davimas mainais už akademinę paslaugą.

6. **Nemandagus, nepagarbus ar trikdantis elgesys.** Toks elgesys apima šiuos atvejus, tačiau vien jais neapsiriboja:

- i. nepagarbias ar priekabias pastabas studentams ir dėstytojams, taip pat tokias pat pastabas apie studentus ir dėstytojus;
- ii. filmavimą, fotografavimą ar įrašinėjimą (asmeniškai dalyvaujant ar internetu) paskaitų, egzaminų ar konsultacijų metu be dėstytojo ir bet kurio kito nuotraukoje ar įrašė užfiksuoto asmens leidimo;
- iii. nemandagų elgesį – šnabždėjimąsi, pajuokas, pašaipas ir pan.

II. Etikos pažeidimų sunkumo laipsniai

Etikos pažeidimus ISM Etikos komisija svarsto Etikos komisijos darbo reglamente nustatyta tvarka. Komisija etikos pažeidimus skirsto pagal jų sunkumo laipsnį:

- i. smulkus pažeidimas;
- ii. vidutinio sunkumo pažeidimas;
- iii. sunkus pažeidimas;
- iv. šiurkštus pažeidimas.

Etikos pažeidimo sunkumo laipsnis nustatomas atsižvelgiant į keletą veiksnių:

- i. ar yra įrodymų apie tyčinį bandymą įgyti pranašumą;
- ii. ar yra įrodymų, kad studento elgesys buvo sąmoningas, tyčinis, neatsargus, apgalvotas ar iš anksto suplanuotas;
- iii. pažeidimo rimtumą, atsižvelgiant į jo faktines ar galimas pasekmes;
- iv. koks procentinis balas konkrečiam darbui ar elgesiui suteikiamas rašant galutinį įvertinimą;
- v. ar tai padarė žalos kitam studentui ar ISM universitetui;
- vi. ar vieno atvejo ar darbo metu įvykdyti keli pažeidimai;
- vii. ar elgesys provokuoja kitus nusižengti.

III. Drausminės priemonės už etikos pažeidimus

Kiekvieno konkretaus akademinio pažeidimo aplinkybės gali stipriai skirtis. Skiriamos nuobaudos turi atspindėti šias aplinkybes protingumo ir proporcingumo ribose.

Šiomis gairėmis nesiekama riboti Etikos komisijos įgaliojimų ar lankstumo skiriant šiame dokumente numatytas nuobaudas. Kiekvienu konkrečiu atveju Etikos komisija vadovaujasi savo nuožiūra atsižvelgdama į reikšmingus veiksnius kaip nurodoma toliau.

Studentams taikomos trijų rūšių bendrojo pobūdžio drausminės priemonės:

- i. **įspėjimas** yra įspėjamoji priemonė, taikoma kaip atsakas ir priemonė, skirta atgrasyti nuo tam tikro veiksmo ar elgesio, kuris laikomas nesuderinamu su ISM universiteto vertybėmis ir etikos principais. Įspėjimai skiriami netinkamos akademinės praktikos atvejais;
- ii. **nuobauda** yra bausmė, taikoma kaip atsakas ir priemonė, skirta atgrasyti nuo tam tikro veiksmo ar elgesio, kuris laikomas nesuderinamu su ISM universiteto vertybėmis ir etikos principais. Nuobaudos taikomos tais atvejais, kai konkretus elgesys laikomas akademinio nusižengimu;
- iii. **pašalinimas** yra priemonė, skirta studentams, kurių elgesys pagrįstai neleidžia jiems ateityje tam tikrą laikotarpį studijuoti arba visam laikui užkerta jiems kelią studijuoti ISM universitete.

Veiksmai, kai nusižengiama akademinio sąžiningumo principams, skirstomi pagal jų rimtumo laipsnį (žr. II skyrių). Bet kokia nuobauda turi atitikti akademinio nusižengimo mastą, ir būti skiriama įvertinus konkrečias faktines aplinkybes bei Etikos komisijos suformuotą precedentą ir atsižvelgiant į:

- i. pažeidimo rimtumą;
- ii. ar studento paaiškinimas atitinka kitus įrodymus;

- iii. studento akademinę patirtį;
- iv. santykinį užduoties / egzamino įvertinimo svorį;
- v. lengvinančias aplinkybes, kurios gali padėti paaiškinti studento veiksmus, tokioms aplinkybėms suteikiant deramą svorį; pareiga pateikti lengvinančių aplinkybių įrodymus tenka studentui;
- vi. ankstesnius ir (arba) daugybinius atvejus (jei studentas nusižengia nebe pirmą kartą arba vienu metu padarė daugiau negu vieną nusižengimą).

Drausminės nuobaudos gali apimti vieną ar daugiau iš toliau vardijamų priemonių:

- i. rašytinį įspėjimą;
- ii. privalomą akademinio sąžiningumo arba dalyko (-ų) užduoties (-čių) atlikimą;
- iii. privalomą papildomos užduoties atlikimą arba užduoties ar egzamino perlaikymą;
- iv. prastesnį atliktos užduoties, egzamino ar darbo įvertinimą;
- v. prastesnį dalyko srities pasiekimų įvertinimą;
- vi. neigiamą dalyko pasiekimų įvertinimą;
- vii. tikimybę netekti teisės vieną ar daugiau semestrų pasinaudoti *Erasmus+* teikiamomis galimybėmis;
- viii. pagal mainų programą atvykusio studento atveju, siunčiančiojo universiteto informavimą apie susiklosčiusią situaciją;
- ix. atsisakymą skirti ISM stipendiją arba jos atšaukimą;
- x. bakalauro, magistro ar daktaro darbo pateikimo ir (arba) gynimo atidėjimą arba uždraudimą jį ginti vieną ar daugiau semestrų;
- xi. išbraukimą iš ISM universiteto studentų sąrašų be teisės studijuoti ne ilgiau kaip dvejus metus, išskyrus atvejus, kai ISM universiteto rektorius nustato, kad studentas turėtų būti išbrauktas iš universiteto visam laikui;
- xii. kitas galimas aplinkybes atitinkančias nuobaudas.

IV: Apeliacinis procesas

Apeliacinis procesas aprašomas ISM Etikos komisijos darbo reglamento 8 punkte, kuris nustato, kad:

- i. Komisijos sprendimai ir rekomendacijos yra galutiniai ir neskundžiami ISM universitete, išskyrus paskirtos nuobaudos proporcingumą. Komisijos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai.
- ii. Nuobaudos proporcingumas gali būti skundžiamas ISM universiteto rektoriui, kuris turi teisę kreiptis į Komisijos pirmininką dėl etikos pažeidimą padariusiam asmeniui paskirtos nuobaudos proporcingumo persvarstymo.